

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Júlie Horskej v právnej veci navrhovateľa **P. P.**, proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o výšku starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 8. decembra 2009, č.k. 5 Sd 460/05-37, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 8.decembra 2009, č.k. 5 Sd 460/05-37, **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozhodnutie odporkyne číslo X. z 19. mája 2005 v spojení s rozhodnutiami z 28. novembra 2005 a 1. júna 2009 a účastníkom nepriznal náhradu trov konania.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že rozhodnutím odporkyne z 19. mája 2005 odporkyňa navrhovateľovi od 1. januára 2004 priznala starobný dôchodok 11 013 Sk mesačne, rozhodnutím z 28. novembra 2005 po zhodnotení doby štúdia zvýšila starobný

dôchodok od 1. januára 2004 na 11 264 Sk mesačne. Rozhodnutím z 1. júna 2009 podľa § 293a ods. 1 a § 82 zák.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) a opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 136/2008 Z.z. zvýšila starobný dôchodok od 13. júna 2008 na 14 846 Sk mesačne. Pre určenie výšky starobného dôchodku bola hodnota priemerného osobného mzdového bodu 1,4781 upravená podľa § 63 ods. 3 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z. na hodnotu 1,3413. Výška starobného dôchodku ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok bola podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. určená ako súčin priemerného osobného mzdového bodu 1,3413, obdobia 44,9507 rokov dôchodkového poistenia a aktuálnej dôchodkovej hodnoty 183,58 Sk. Navrhovateľ namietal protiústavnosť krátenia priemerného osobného mzdového bodu, lebo podľa jeho názoru krátením a „solidaritou“ postihnutí dôchodcovia prispievajú na dôchodky dôchodcom, ktorým sa priemerný osobný mzdový bod naopak zvyšuje.

Krajský súd poukázal na to, že ustanovenie § 63 ods. 3 zákona predstavuje formu uplatnenia zásady solidarity, na ktorej je založený súčasný systém sociálneho poistenia. Pri stanovení redukčnej schémy bola snaha zabezpečiť zásluhovosť pri platení poistného do výšky dôchodku pre čo najširší okruh poistencov. V snahe, aby výdavky dôchodkového poistenia boli v rozumných hraniciach, však zákonodarca pri stanovení uvedenej redukčnej schémy postupoval s istou opatrnosťou, premietnutou do prerozdelenia finančných zdrojov poistencov, platiacich z vyšších vymeriavacích základov v prospech poistencov s nižším vymeriavacím základom. Podľa názoru krajského súdu uplatnenie zásady solidarity v systéme dôchodkového poistenia je v súlade s článkom 1 ods. 1 veta prvá, článkom 12 ods. 1, ods. 2, článkom 13 ods. 3 a článkom 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj s článkom 3 ods. 1 a článkom 4 ods. 3 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., lebo táto zásada zabezpečuje všetkým občanom právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a tým aj zachovanie ľudskej dôstojnosti a zákonným spôsobom obmedzuje právo na rovnosť v oblasti dôchodkového poistenia pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Z uvedeného dôvodu krajský súd nepovažoval za dôvodný návrh navrhovateľa na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. b/ O.s.p. Dospel k záveru, že odporkyňa pri určení výšky starobného dôchodku navrhovateľa krátila hodnotu priemerného osobného mzdového bodu navrhovateľa v súlade so zákonom, a preto vyššie uvedené rozhodnutia odporkyne potvrdil.

Navrhovateľ napadol rozsudok krajského súdu včas podaným odvolaním. Namietol, že krátenie priemerného osobného mzdového bodu spôsobom, ktorý ustanovuje § 63 zákona č. 461/2003 Z.z., neplatí rovnako vo všetkých prípadoch nároku na starobný dôchodok podľa § 65 tohto zákona. Krátenie dôchodku jedného poistenca na účely zvýšenia dôchodku iného poistenca je nespravodlivé a nezodpovedá článku 13 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. Zo základných ustanovení zákona vyplýva princíp sociálneho poistenia a nie princíp solidarity. Obmedzujúce ustanovenie zákona nie je ani v súlade s cieľom obmedzení, uvedenými v článku 13 ods. 4 Ústavy. O súlade ustanovenia § 63 ods. 3 a 4 zákona s Ústavou by mal rozhodnúť Ústavný súd Slovenskej republiky. Žiadal preto, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) v súlade s § 250 ja ods. 2 OSP preskúmal napadnutý rozsudok bez pojednávania v medziach návrhu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne a v rozsahu odvolania a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o priznaní starobného dôchodku.

Navrhovateľ vo svojom odvolaní vychádzal z toho, že nárok na starobný dôchodok mu vznikol podľa § 65 zákona č. 461/2003 Z.z.. Tento jeho predpoklad je mylný, lebo sa narodil 15. septembra 1943 a vek 60 rokov potrebný pre vznik nároku na starobný dôchodok splnil dňom 15. septembra 2003 podľa § 21 ods. 1 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, účinného do 31. decembra 2003. Po dovŕšení dôchodkového veku bol nepretržite zamestnaný bez poberania starobného dôchodku až do 31. decembra 2003, suma jeho starobného dôchodku bola preto v súlade s ustanovením § 261 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. určená podľa zákona č. 461/2003 Z.z., čo bolo pre neho výhodnejšie.

Podľa článku 13 ods. 2 zákona č. 460/1992 Zb. (Ústava Slovenskej republiky) medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.

Podľa článku 13 ods. 3 Ústavy zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ (Čl. 13 ods. 4 Ústavy).

Navrhovateľ namietal protiústavnosť ustanovenia § 63 ods. 3 a 4 zákona č. 461/2003 Z.z.

Výšku priemerného osobného mzdového bodu vo výške 1,4781 Sk, zisteného podľa § 63 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., navrhovateľ nenamietal.

Podľa § 63 ods. 3 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom k 1. januáru 2004 priemerný osobný mzdový bod v hodnote nižšej ako 1,25 sa započítava v celej výške. Z hodnoty priemerného osobného mzdového bodu od 1,25 do 3 sa započítava v roku 2004 40%.

Podľa § 63 ods. 4 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom k 1. januáru 2004 k priemernému osobnému mzdovému bodu v hodnote nižšej ako 1,0 sa pripočíta z rozdielu medzi hodnotou 1,0 a priemerným osobným mzdovým bodom určeným podľa odseku 1 v roku 2004 60%.

Ustanovenie § 63 ods. 4 sa navrhovateľa netýka, preto sa odvolací súd nezaoberal jeho námietkou v súvislosti s týmto ustanovením.

Priemerný osobný mzdový bod navrhovateľa bol na určenie výšky jeho starobného dôchodku upravený podľa § 63 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom k 1. januáru 2004 na hodnotu 1,3413.

Osobný mzdový bod vyjadruje mieru zásluhovosti poistenca pri platení poistného na dôchodkové poistenia. Priemerný osobný mzdový bod je potom vyjadrením zásluhovosti poistenca na poistnom, ktoré zaplatil v rozhodnom období.

Podľa Čl. 39 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (zákon č. 460/1992 Z.z.) občania majú právo na *primerané* hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa. Podrobnosti o týchto právach ustanoví zákon.

Úroveň hmotného zabezpečenia musí byť v intenciách článku 39 ods. 1 Ústavy primeraná

- tak vo vzťahu k predchádzajúcej úrovni hmotného zabezpečenia, ktorú mal občan pred vznikom sociálnej udalosti, ktorou je v danom prípade dovŕšenie dôchodkového veku (princíp zásluhovosti)

- ako aj vo vzťahu k priemernej úrovni hmotného zabezpečenia občanov (princíp solidarity)

- a napokon aj vo vzťahu k ekonomickým možnostiam zabezpečenia určitej úrovne hmotného zabezpečenia štátom (princíp ekonomickej únosnosti).

Primeranosť hmotného zabezpečenia v starobe teda nemožno posudzovať iba z hľadiska zásluhovosti. Výška vymeriavacieho základu a odvodov do systému dôchodkového poistenia nie je jediným kritériom pre určenie výšky dávky v starobe. Ustanovenie Čl. 39 ods. 1 Ústavy nevyklučuje možnosť takej úpravy, pri ktorej hľadisko zásluhovosti nebude jediným kritériom pre určenie výšky dávky v starobe.

Práve z ustanovenia § 63 ods. 3 a 4 zákona č. 461/2003 Z.z. je zřejmý zámer zákonodarcu dosiahnuť, aby dávky dôchodkového poistenia neboli odvodené len od výšky odvodov, a teda aby sa pri ich priznávaní neuplatňoval iba princíp zásluhovosti. Jeho zámerom bolo zachovanie solidarity poistencov s vyššími odvodmi s poistencami, ktorí mali odvody nižšie. Zákonodarca priebežne upravuje výšku redukcie priemerného osobného mzdového bodu uvedeného v § 63 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. od 40% v roku 2004, cez 60% v roku 2005, 64% v roku 2006, ... až po 84% v rokoch 2010 a 2011.

Dôvodom pre redukciiu priemerného osobného mzdového bodu podľa predkladateľa návrhu zákona bola na jednej strane potreba zabezpečiť, aby neboli výrazné rozdiely medzi dôchodkami priznanými do 31. decembra 2003 a dôchodkami priznanými podľa zákona č. 461/2003 Z.z., na strane druhej to bola snaha vytvoriť finančné zdroje na realizáciu solidarity, uplatňovanej v systéme základného sociálneho poistenia (v tzv. I. pilieri). Kombinácia princípu zásluhovosti a princípu solidarity vo všeobecnom systéme dôchodkového poistenia nie je ani podľa názoru odvolacieho súdu v rozpore s Ústavou.

Obmedzenie priemerného osobného mzdového bodu v hodnote vyššej ako 1,25 podľa § 63 ods. 3 zákona č. 461/2002 Z.z. platí rovnako pre všetkých poistencov, ktorým nárok na starobný dôchodok a nárok na jeho výplatu vznikol v roku 2004. Z uvedeného dôvodu preto odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku navrhovateľa, že krátenie priemerného osobného mzdového bodu neplatí rovnako vo všetkých prípadoch nároku na starobný dôchodok podľa § 65 zákona č. 461/2003 Z.z..

Z uvedených dôvodov aj odvolací súd považoval rozhodnutie odporkyne za súladné so zákonom, a preto rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 ods. 1,2 OSP.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný a odporkyňa nemá právo na náhradu takých trov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. januára 2011

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Anna Koláriková